

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	15
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	19
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	21

Κεφάλαιο Πρώτο

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΑΦΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

1.1. Εισαγωγή.....	25
1.2. Η έννοια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.....	25
1.3. Η έννοια της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	29

Κεφάλαιο Δεύτερο

Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1837-1922

2.1. Εισαγωγή.....	33
2.2. Το κοινωνικο-οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο	33
2.3. Οι διαδικασίες μετάβασης από τη δευτεροβάθμια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	37

Κεφάλαιο Τρίτο

Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ 1920 ΕΩΣ ΤΟ 1963

3.1. Εισαγωγή.....	45
--------------------	----

3.2. Το κοινωνικο-οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο	45
3.3. Σταδιακή καθιέρωση εισαγωγικών εξετάσεων κατά Σχολές	48
3.3.1. Τα πρώτα βήματα (1923-1929).....	48
3.3.2. Ο περιορισμένος αριθμός εισακτέων και η γενίκευση των εισαγωγικών εξετάσεων κατά Σχολές (1930-1963).....	51
3.4. Οι παρεκκλίσεις από την πολιτική του κλειστού αριθμού εισακτέων	54
3.5. Η Επιτροπή Παιδείας του 1958 και οι προσπάθειες αλλαγής των εισαγωγικών εξετάσεων έως το 1963.....	56

Κεφάλαιο Τέταρτο

Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΠΟ ΤΟ 1964 ΕΩΣ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ 1990

4.1. Εισαγωγή.....	61
4.2. Το κοινωνικο-οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο	61
4.3. Το Ακαδημαϊκό Απολυτήριο και η προσπάθεια εκδημοκρατισμού της εκπαίδευσης (1964-1967)	66
4.4. Εξετάσεις κατά κύκλους Σχολών (1968-1979)	70
4.5. Η φιλελεύθερη ρεφορμιστική εκπαιδευτική πολιτική μετά την πτώση της δικτατορίας και οι πανελλήνιες εξετάσεις (1979-1982).....	73
4.6. Το σύστημα των γενικών εξετάσεων (1983-1999).....	78

Κεφάλαιο Πέμπτο

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΤΑ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ 1990

5.1. Εισαγωγή.....	85
5.2. Το κοινωνικο-οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο	86
5.3. Το προοίμιο της διαμόρφωσης της πρότασης για το Εθνικό Απολυτήριο	87
5.4. Η αξιολόγηση της ελληνικής εκπαίδευσης από τον Ο.Ο.Σ.Α. και ο ρόλος της στην προσπάθεια αλλαγής του συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	91
5.5. Η πρόταση για το Εθνικό Απολυτήριο	94

5.5.1. Η κριτική της πρότασης για το Εθνικό Απολυτήριο	98
5.5.1.1. Τα θετικά στοιχεία της πρότασης.....	98
5.5.1.2. Οι αρνητικές όψεις της πρότασης για το Εθνικό Απολυτήριο	100

Κεφάλαιο Έκτο

Η ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΤΗ «ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΑΡΣΕΝΗ»

6.1. Εισαγωγή	107
6.2. Η πρόταση για το Εθνικό Απολυτήριο και η «μεταρρύθμιση Αρσένη»	108
6.3. Η αρχική διακήρυξη για τη μεταρρύθμιση του 1997-98.....	111
6.4. Η ψήφιση του νόμου 2525/97	113
6.5. Τα πρώτα βήματα της μεταρρύθμισης	114
6.6. Το εξεταστικό ζήτημα: οι αρχικές προτάσεις και η τελική τους διαμόρφωση	119
6.7. Η διαδικασία πρόσβασης των αποφοίτων του Ενιαίου Λυκείου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως προβλεπόταν πριν από τις βελτιωτικές παρεμβάσεις του 1999.....	123
6.8. Η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσω των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων	126
6.9. Η διεύρυνση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και οι εναλλακτικοί τρόποι πρόσβασης σ' αυτήν	127
6.10. Η συνέχιση των αντιδράσεων κατά της μεταρρύθμισης	131
6.11. Οι βελτιωτικές παρεμβάσεις στη «μεταρρύθμιση Αρσένη»	133

Κεφάλαιο Έβδομο

ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕΤΑ ΤΟ 2000

7.1. Εισαγωγή	139
7.2. Η τροποποίηση της «μεταρρύθμισης Αρσένη».....	139
7.3. Η εισαγωγή στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα μετά το 2005...	143

Κεφάλαιο Όγδοο

**ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ
ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

8.1. Εισαγωγή.....	151
8.2. Οι επιπτώσεις στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση των διαδικασιών πρόσβασης στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα	152
8.2.1. Η απώλεια της αυτονομίας του Λυκείου και η μείωση της παιδαγωγικής και μορφωτικής του λειτουργίας.....	152
8.2.2. Το φαινόμενο του βαθμολογικού πληθωρισμού και οι συνέπειές του	153
8.2.3. Η αποθέωση της παραγαλίας και η υποθήκευση της ουσιαστικής μάθησης.....	156
8.2.4. Η δυσκολία ριζικής αναμόρφωσης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	159
8.3. Οι επιπτώσεις των εισαγωγικών εξετάσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	161
8.3.1. Η αξιοκρατία της επιλογής και η αμφισβήτηση της εγκυρότητάς της	161
8.3.2. Η παραγνώριση των ενδιαφερόντων και των επαγγελματικών κλίσεων των υποψηφίων.....	163
8.3.3. Η ετερογένεια των κριτηρίων επιλογής για ορισμένα Τμήματα	166
8.3.4. Οι συνέπειες της καθιέρωσης της βάσης του 10 ως κριτηρίου πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	167
8.3.5. Η μη συμμετοχή των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην επιλογή των φοιτητών/σπουδαστών τους	170

Κεφάλαιο Ένατο

**ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ**

9.1. Εισαγωγή.....	171
9.2. Η εμφάνιση και η διαχρονική ανάπτυξη της παραπαιδείας	172
9.2.1. Λόγοι παρακολούθησης φροντιστηρίων	180

9.2.2. Χρόνος έναρξης της προετοιμασίας για τις εξετάσεις εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε φροντιστήριο ή με ιδιαίτερα μαθήματα	181
9.2.3. Σχέση παρακολούθησης φροντιστηρίων/ιδιαίτερων μαθημάτων και επιτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	182
9.2.4. Το κόστος της παραπαιδείας	184
9.2.5. Άλλες επιπτώσεις της παραπαιδείας στη μάθηση και στη λειτουργία της επίσημης εκπαίδευσης	185
9.3. Τα Μεταλυκειακά Προπαρασκευαστικά Κέντρα (Μ.Π.Κ.)	188
9.3.1. Φοίτηση σε Μ.Π.Κ. και επιτυχία εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	191
9.3.2. Οι λόγοι εγγραφής στα Μ.Π.Κ. και τα αίτια της παράλληλης παρακολούθησης φροντιστηρίων ή ιδιαίτερων μαθημάτων	193
9.3.3. Η ελλιπής φοίτηση στα Μ.Π.Κ. και το πρόβλημα της διαρροής των μαθητών από αυτά	194
9.3.4. Ελλείψεις και λειτουργικές αδυναμίες των Μ.Π.Κ.	195
9.4. Ο θεσμός της πρόσθετης διδακτικής στήριξης	196
9.5. Τελικές παρατηρήσεις	201

Κεφάλαιο Δέκατο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

10.1. Εισαγωγή	203
10.2. Η φοιτητική μετανάστευση άλλοτε και τώρα	203
10.2.1. Η φοιτητική μετανάστευση έως το 2000	204
10.2.2. Το κόστος των σπουδών στο εξωτερικό	208
10.2.3. Η φυγή στο εξωτερικό μετά το 2000	209
10.3. Το πρόβλημα των άνισων ευκαιριών πρόσβασης στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα	212
10.4. Ανεργία πτυχιούχων και πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	215
10.5. Το κόστος διενέργειας των εξετάσεων	219

*Κεφάλαιο Ενδέκατο***ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ**

11.1. Εισαγωγή.....	221
11.2. Το άγχος των εισαγωγικών εξετάσεων και οι συνέπειές του	221
11.2.1. <i>Η πίεση από το οικογενειακό περιβάλλον</i>	223
11.2.2. Η δημοσιότητα των αποτελεσμάτων των εξετάσεων και η μεγαλοποίηση της σημασίας τους	224
11.2.3. Αλλαγή του τρόπου ζωής	227
11.3. Αυτοκτονίες και απόπειρες αυτοκτονιών ως συνέπεια της αποτυ- χίας στις εξετάσεις	227
11.4. Η δημιουργία συμπλέγματος μειονεκτικότητας και η υποθήκευ- ση της επαγγελματικής σταδιοδρομίας, μετά από αλλεπάλληλες αποτυχίες στις εξετάσεις	228
11.5. Καλλιέργεια ανταγωνιστικής νοοτροπίας και ατομισμού	230

*Κεφάλαιο Δωδέκατο***ΛΟΙΠΕΣ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

12.1. Εισαγωγή.....	233
12.2. Το πρόβλημα των αποφοίτων παρελθόντων ετών.....	233
12.3. Το πρόβλημα της επιλογής των θεμάτων και η ανομοιογένεια του τρόπου διόρθωσης των γραπτών	236

*Κεφάλαιο Δέκατο Τρίτο***ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ**

13.1. Εισαγωγή.....	243
13.2. Προτάσεις για την αναμόρφωση του τρόπου εισαγωγής στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα που έγιναν πριν από το 1997 ...	245
13.2.1. <i>Προτάσεις για την αναμόρφωση του συστήματος των Γε- νικών Εξετάσεων (σύστημα των δεσμών)</i>	245

13.2.2. Προτάσεις για τη δημιουργία νέων συστημάτων επιλογής	246
13.2.2.1. Ανάθεση στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα της επιλογής των φοιτητών/σπουδαστών	246
13.2.2.1.1. Ακώλυτη εγγραφή στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα και αναδιάρθρωση της δομής τους	247
13.2.2.1.2. Προκαταρκτικό (ή προπαρασκευαστικό) έτος ενσωματωμένο στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα....	249
13.2.2.1.3. Διενέργεια εισαγωγικών εξετάσεων κατά Τμήματα ή Σχολές	250
13.2.2.2. Δημιουργία προπαρασκευαστικού έτους εκτός των τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων	251
13.2.2.3. Δημιουργία Ακαδημαϊκού Απολυτηρίου νέου τύπου	254
13.2.2.3.1. Διαφορετικοί τύποι Ακαδημαϊκού Απολυτηρίου....	254
13.2.2.3.2. Ενιαίο Ακαδημαϊκό Απολυτήριο	256
13.2.2.4. Λοιπές προτάσεις για την αλλαγή των διαδικασιών πρόσβασης στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα	258
13.2.2.4.1. Διδασκαλία των μαθημάτων του Α' έτους σπουδών εξ αποστάσεως	259
13.2.2.4.2. Εισαγωγή δύο κατηγοριών φοιτητών στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα	260
13.2.2.4.3. Διπλή διαδικασία πρόσβασης στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα.....	262
13.2.2.4.4. Διαχωρισμός των εισαγωγικών εξετάσεων μεταξύ Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι.....	263
13.3.4.5. Άλλες προτάσεις	264
13.3. Νεότερες προτάσεις για την αναμόρφωση του συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	264

Κεφάλαιο Δέκατο Τέταρτο

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

14.1. Εισαγωγή.....	281
14.2. Όροι και προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ένα σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	282
14.2.1. Αδιάβλητη και αξιοκρατική διαδικασία επιλογής.....	282

14.2.3. Εγκυρότητα και αξιοπιστία	284
14.2.4. Αντιστοιχία της τελικής επιλογής με τις επαγγελματικές προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντα των υποψηφίων	286
14.2.5. Παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους τους ενδιαφερομένους	286
14.2.6. Αμβλυνση των αρνητικών επιπτώσεων στο Λύκειο	287
14.3. Κριτική ανάλυση των σημαντικότερων προτάσεων αλλαγής του τρόπου εισαγωγής στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα ...	289
14.3.1. Προπαρασκευαστικό έτος	290
14.3.1.1. Λόγοι για τους οποίους δεν εφαρμόστηκαν μέχρι σήμερα οι σχετικές προτάσεις	290
14.3.1.2. Προπαρασκευαστικό έτος εντός ή εκτός των τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων;	295
14.3.2. Διενέργεια μεταλυκειακών εξετάσεων	299
14.3.3. Πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με βάση το απο- λυτήριο ενός αναμορφωμένου Λυκείου ή και τις επιδόσεις των μαθητών κατά τη φοίτηση σ' αυτό	300
14.4. Συμπληρωματικές σκέψεις	305
ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ	309
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	313
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	351